

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 23.

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.—

Félévre 4 „ —

Negyedévre 2 „ —

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 16 kr.

MÉGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom : A szervezet. [Reich Ignác történelmi alak.] Irta: Kulinyi Zsigmond, Szegeden. — Küzdelmes évek. (Palágyi Lajos költeményei.) Tárca: Komor Gyula. — Kultuszminiszterünk a siketnémák közt. — Király és klerus. Alba Terrától. — Rabbi-beiktatás Pécsen. — Neila. Elbeszélés a zsidó népeletről. — Előfizetési felhívás. — Heti naptár. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Irodalom (Füredi Ignác machzór-fordítása. — Stern Ábrahám héber-magyar nyelvtana.) — Hirdetések.

A szervezet.

(Reich Ignác történelmi alak.)

Szeged, szept. 19.

Még mindig nem mozdul előre a zsidó felekezet szervezésének ügye, és a mi mozgalom van ebben az ügyben, azt az orthodoxok csinálják — ellene.

Vagy helyesebben, nem is az orthodoxok, hanem Reich Ignác, aki igazán büszke lehet a sikereire. Olyan fontos egyéniséggé teszi őt az országos iroda, hogy végre is belekerül a történetébe.

Annyi bizonyos, hogy ezidő szerint körülötte forog a magyar zsidó felekezet története; mert ő képviseli azt a mumust, melytől lépten-nyomon megriad az «előre törő» iroda.

Egész komolyan így alakult a helyzet újabb időben, mióta az országos iroda kiadta a fontos haladás jelszavát, azzal a csodálatos okoskodással, hogy a szervezet megoldása, igaz, életkérdése a felekezetnek, de nem lehet vele nyomtatékosabban foglalkozni, mert a háttérben ott van a mumus, ott van — Reich Ignác.

Ennek a kétes nagyságu urnak hatalma előtt rakja le fegyverét az iroda, föl sem véve vele a harcot, állítólag azért, mert mögötte egy számra nézve nagy hadsereg áll: az orthodox tábor.

De ez a tábor nem egyéb, mint képzelő-

dés, melyet az iroda idegessége alkot. Mert Reich Ignác mögött csak addig van valaki, amíg maga Reich Ignác *valaki*. Amíg a mai *képtelen* állapot fönntartásáról van szó, mindaddig elismertetik az, hogy a zsidó felekezetet esetrel-estire kormányozhatja a szolgabíró, a falusi bíró, a kisbíró és — Reich Ignác.

Amely perczen arra az álláspontra helyezkedik a kultuszminiszter, vagy éppen a törvényhozás, hogy a zsidó felekezet hadd kormányozza önmagát saját választott testületei által, abban a perczen Reich Ignác mögött nincs egy lélek sem azok közül, kiket magához köt és akciókra használ furfangos fogásokkal, állítólag a magasabb körökből eredő valótlán kijelentésekkel, legfőképen pedig azzal a csatakiáltással, hogy: nagy veszélyben forog az orthodoxia!

És azt még értjük valamennyire, hogy ez a csatakiáltás hat a Reich Ignác táborára, melyben oly végtelen az elfogultság és melynek tagjai oly keveset érintkeznek a külső társadalommal. Hanem az már talányos, hogy az épp oly értelmetlen, mint roszakaratu vészkiáltást az országos iroda is elég fontosnak tartja arra, hogy *kitérjen* azok elöl, akik elkiáltják.

Végre is, örökkön-örökké el nem odázhadjuk a szervezetet, a *rendet* és egyházi *fejlődést*, csak azért, mert vannak, akik e mögött valami *istentelen* dolgot sejtnek. Ha ez a sejtlem ha-

gyományossá válik a jövő nemzedékekre is, akkor ám törekedjék az iroda elnöke kivívni egy pragmatika sanctiót, mely fiu- és leány-ágra biztosítja az országos iroda elnökségét, mert az örök lesz, mint a *sír*. És örök lesz természetesen a másik iroda is, melynek tolla és *mellékjövendelme* viszont a Reich Ignác ivadékait fogja ős jogon illetni.

Azt hisszük, hogy ezek a konzekvenciák nem tetszenek a magyar zsidóságnak, melynek haladó és orthodox tagjai egyaránt föl akarnak szabadulni azon *féltelen* autonómia alól, mely az egyik részen rabszolgákat nevel, a másik részen pedig olyan apró és mégis *türhetetlen* zsarnokokat, mint a falusi bíró, a kisbíró és — Reich Ignác.

És aki nem akarja a konzekvenciát, ne akarja annak forrását sem. Csak egyetlen egy napra szakadjon meg az irodák hatálytalan és mégis nyomasztó uralmának folytonossága, csak egyetlen egy napig legyen a magyar zsidóság *formailag* is az, ami valóban: *oldott kéve*, meglátja az iroda, hogy a kultuszminiszter, a kormány és a törvényhozás sietve fogják *keresni* az egységes szervezetnek megoldását, melyet most éppen a felekezetnek ugymondott hivatalos képviselői *akadályoznak meg*.

Nincs az egységes szervezetnek ennél semmi más akadály. Mert az csak nem vehető komolyan, hogy kétfelé oszlik a felekezet, melynek naptáraiba egy hét múlva az 5650-ik évet írják be.

Tenger küzdelmét jegyezték föl a zsidóságnak ez 5650 év történetébe, de a küzdelmek célja sohasem az volt, hogy a felekezet szét-huzzon, hanem hogy összetartson.

És a história tanulságai nem változnak. Nem változtatja meg azokat még egy olyan «históriai» alak sem, mint Reich Ignác, akit csodálatosképen az a maga szempontjából mindenestre tüneményes megtiszteltetés ér, hogy meghátrálnak előtte a zsidó felekezet igazi vezérei.

Nagy ideje igazán, hogy vége legyen ennek a rüt komédiának és hogy a felekezet hivatott képviselői felvilágosítsák a minisztert arról, mikép a zsidóság az ötletszerű rendeletek chaosa helyett *teljes általános szervezetet követel*, melynek keretében az orthodox és haladó hitközségeknek, szóval az egész felekezetnek kívánságai, törekvései és céljai mind megférnek és megoldhatók szakadás nélkül, földindulás nélkül.

Küzdelmes évek.

Palágyi Lajos költeményei.

Közönség és kritika egyaránt nagy érdeklődéssel várták Palágyi Lajos első verses kötetét. Leste mindenki, hogy ugyan mivel köszönt be a még csak 23 éves költő, kinek nevével oly sűrűn találkozhatunk a politikai napilapokban, a főváros és vidék szépirodalmi folyóirataiban, élczlapokban még pedig oly költemények alatt, miknek eszméi sohasem köznapiasak, gyakran bizarrok, szinte különczkedésre mutatók, de mindig érdekesek; melyeknek hangulata bús, borongós, melancholikus, majd meg epés, gúnyoros váltakozva a féltelen szenvedélylyel; mely hadat üzen mindennek, a mi nem felel meg annak az ideálnak, melyet a költő alakított magának.

Ebben az ideálban a »Küzdelmes évek« költeményei után ítélve alig szerepelnek vallás és haza, a szerelem poezise csekély helyet foglal el a kötetben, melyben ritkák a gyengédebb hangok; Palágyi gyűlöli a szolgaságot, de nem dicsőíti a szabadságot, az életnek csak sötét oldalait ismeri, csak a keservekről dalol, gyönyörről nem szól éneke:

Körültem minden pusztaság,
Sívár, idegen, mostoha.
Ha van is a földön virág,
Én nékem nem virult soha.

Vagyok, mint a sors alkota,
Adom, mi szívemről fakad.
Tüskének nincsen illata,
Vak éj nem szórhat sugarat.

Nem lelkesül a szépért, jóért, igazért, hanem az a kor képezi eszményét, „ha majd a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet.“ Ő a nép jogainak költője, a néphez, a tömeg nyomoráról, inségéről, a munkások rabságáról, a szegények gyötrelmeiről irt versein látszik meg leginkább, hogy mint érez a világ-fájdalomtól elfogott ifju.

Ha tudnád, népem, hogy szeretlek én!
Te élsz szívem legmélyebb rejtekén,
Te vagy szerelmem, hitem, ideálom,
Te kívüléd nincs semmim e világon.

Óhajtanók, hogy az országos iroda így fogja föl végre a félre nem ismerhető helyzetet és el ne zárkózzék tovább annak követelményei elől. Az iroda még ma is készen találja a felekezeti oszlopos embereit és testületeit, hogy a magyar zsidóság ügyében akcióba menjenek vele, de nélküle is, ha kell.

K. Zs.

Kultuszminiszterünk a siketnémák közt.

„Soh' sem hittem volna, hogy ily eredményeket lehet sen felmutatni; hisz ez csodálatos, sőt majdnem hihetetlen.“

Érdemesek a szavak, hogy a pesti zsidó nagy hitközség márványba véssesse; a megérdemelt elismerés hamasítatlan, őszinte kifejezéseként; Csáky Albin gróf, kimértszavu vallás- és közoktatásügyi miniszterünk szavai.

De kezdjük a kezdeten.

Folyó hó 18-án d. e. fél 11-kor az országos izraelita siketnéma intézet igazgatósága értesítést vett, hogy a kultuszminiszter az intézetet még a délelőtt folyamán meg fogja látogatni. Az igazgatóság erről rögtön értesítette a vezérő bizottság tagjait, kik között Deutsch Sámuel, elnök, Dr. Kohn Sámuel rabbi, Schweiger Márton és Dr. Simon József 11 óra előtt az intézetbe siet-

tek, hol néhány percczel később megjelent Csáky Albin gróf kultuszminiszter, Berzeviczy államtitkár, Gömör és Apt miniszteri tanácsosok és Verédy tanfelügyelő kíséretében. Dr. Kohn üdvözlő szavai után a vendégek a tantermekbe vezetteték magukat, hol — bátran nevezhetjük így — a vizsgák megkezdődtek.

Az intézetben lévő 90 siketnéma gyermek (42 fiu és 48 leány, köztük 7 katolikus és 2 reformatus) 8 csoportra vannak osztva, (az évfolyamok száma 6), mindegyik csoport egy-egy tanítóra, illetve tanítónérra bízva. A csoportok egyenként vezettetek a miniszter elé, kik közül ő excellenciája maga jelölte ki a gyermekeket, kiket megexamináltatni akart. Az első csoportban csak hangokat mondhat ki a tanítója ajkain csüngő gyermek, a másodikban már szavakat, a harmadikban már egyszerű mondatokat, az utolsóknak már érthetően, tisztán és hangosan beszélget.

A miniszter figyelme csoportról-csoportra éberebb lett és mikor az utolsó 2 csoportot vezették elébe és a gyermekek a tanító minden kérdésére hibátlanul feleltek, a miniszter, mintha kételkednék a látottak valóságában, azt kérdezte a derék igazgatótól: «Megértenek más embert is, mint tanítójukat?»

A „sápadt, görnyedt alakokkal“ érez együtt, a nép gyermekeit, kikkel együtt töltötte első éveit, kiket szeret, kikért él-hal. Közelít a szocializmus felé, érinti itt is, ott is, gyűlöli a mai társadalom olyanmanyi intézményét, de sohasem akarja elhagyni az igaz utat:

. Legyen e világon
Hadd legyen itten annyi gaz,
Én érzem szivem legmélyében,
Hogy én nem tudnék lenni az.

És volna bár törvény az önzés,
És gyáva bűn a szeretet:
Törvény tilalma, büntetése,
Meg nem másítna engemet.

S bár a szeretetet vallja hitének, mégis érzi, hogy nem jár azon az uton, melyen mások. Bátyjához irt gyönyörű versében panaszolja ezt. És az a különös, hogy épen e költeményben kiált fel:

Kik még tudunk eszméért lelkesedni,
Jobb volna nekünk sirban szenderegni.

Pedig az egész kötetben alig akadni a lelkesedés szavára; kétségbeesés, harag, elégtelenség, rezignáció képezik inkább elemeit a Palágyi verseinek; kevésbé rideg hurokat csak Flóra és Fanni című sorozatokban penget. Előbbiben elhunyt kis hugához intéz költeményeket, de ezek is legnagyobbrészt irójuk kesernyész kedélyállapotáról tanuskodnak. Utóbbi verssorozatot a szerelemnek szentelte a költő.

De szerelmes verseiből is azt látjuk, hogy sötét szemüvegen át nézi a világot; csak kevés tanuskodik róla, hogy remény is él az ifju költőben, hogy szebb jövőt is tud képzelni, mint a pusztulást, az enyészetet.

Feszülni érzem lelkemet, szokatlan
Vágy, lelkesülés száguld végig rajtam,
Vérem megújult, im ujja születtem,
Beteg ifjúból bátor férfi lettem.

Panasznak, jajnak, siralomnak vége,
Ellenük lábad lelkem büszkesége,
Nincs fájó multam, véget ért az átok,
Dicsfényben látom az egész világot.

«Meg, kegyelmes uram, ha tisztán beszélnek velük, és a gyermek a beszélő ajkait láthatja.»

«Kérem akkor azt a magas barna fiut előszólitani.»

«A fiu előlépett.»

«Mondd meg nekem fiam — szólt a miniszter — hogy hívnak tégedet?»

A kérdezett rögtön, hangosan és tiszta magyar kiejtéssel felelt:

«Engemet Spiegel Károlynak hívnak.»

«Hova való vagy?»

«Én Bátaszékről való vagyok.»

«Hogy hívják az atyádat és mivel foglalkozik?»

»Az én atyámat Spiegel Henriknek hívják és fakereskedő«

Hát te most hol vagy, fiam?»

Én Budapesten vagyok, Magyarország fővárosában«

Vannak Magyarországnak még más városai is és melyek azok?»

Magyarországnak még sok más városa van: Szeged, Szabadka, Pozsony, Kassa, Temesvár . . .

»Jól van fiam, de tudnád-e nekem, megmu-

tatni, hol vannak ezek a városok a térképen felírva?»

»Meg tudom mutatni; itt vannak« és a fiu azonnal rámutatott a térképen az említett városokra.

»Nézd csak fiam (és a miniszter a térképen az alföldre mutatott) ezen a részen itt, van e valami híres város«

»Ezen a tájon van egy híres, nagy város, Debreczen.«

A miniszter ezután megmutattatta magának még a 11 éves siketnéma által az ország folyóit, hegyeit és határait, melyek felkeresésében a gyermek egyetlen egyszer sem tanusított pillanatnyi akadozást sem.

Ekkor mondotta ő excellenciája valóságos elragadtatással a szavakat, miket tudósításunk homlokára irtunk.

Dr. Kohn Sámuel a miniszter csodálkozó szavaira azt a megjegyzést tette: »A gyermekek, kegyelmes uram, beszélnek még egy nyelven: németül, és olvasnak még egy harmadik nyelven is: héberül.«

»Bámulatos!« — jegyzé meg erre a miniszter, kit — kísérete tanúsága szerint — nem láttak még így elragadtatva soha — »valóban az urak meglehetnek elégedve sikereikkel.«

Mint ki kórházban évekig fetrengett,
Szabadba jutva megáll, szétttekintget
Valója ittas a gyönyörtől, a fénytől:
Ugy boldogságtól lelkem szinte szédül.

Igy zengi »Megifjulva« cz. költeményében, melyben hirtelen szakít a beteges eszmék költészetével, melyben kijelenti, hogy „megkezdí újra ezt a földi éltet.“

Ez a költemény tetszik legjobban, mert elárulja, hogy Palágyi másképen is tud gondolkozni, mint a hogy az legtöbb, majdnem megannyi verséből visszatükröződik. Csak felcsillámlása ez az egészségesebb világnézetnek, de azért biztató, bár a Fanni-ciklus után, mely azzal végződik, hogy az imádott végképen elhagyja a költőt, ismét oly költeményekre akadunk, melyek ismét haraggal és fájdalommal telítvők.

Csak czél felé tarts, rombolva, döntve,
Ha mások holttestén is át!
A népnek üdve? kiomló vére?
Se baj! előre jó barát!

Ezt tanácsolja kesernyésen, kétségbeesetten, s még

inkább elragadja szenvedélye, mikor a »Marha« czimű versében idegrázó módon szól az ujonczozásról és az ujonczokról.

Ott lekopik minden szemérem,
Az ifju szívnek szüzi máza,
Ott aljas szolgaság a törvény,
Vad engedelmisség, vad önkény,
A büszke lelket leigázza,
Kaszárnya-szellem megtenyészti
Mindazt, mi hitvány, mocskos, durva,
És káplárjánál aljabb lesz
A marha, a marha.

Világromboló eszméivel odajut, ahol a fenségest csak lépés választja el a nevetségéstől, de fényes tehetsége megóvja e lépéstől; mert annyi bizonyos, hogy fényes tehetség lakozik Palágyi Lajosban. A „Küzdelmes évek“ ben nem tudott kiforrti teljesen, még mindig erjed, féktelenül pezseg, de azért félreismerhetlen, hogy az irodalom sok nagyot és szépet várhat tőle, és remélhető, hogy ő maga fogja megczáfolni versét:

Berzeviczy államtitkár egy Rothschild Lajos nevű szerajevói fiuhoz néhány kérdést intézett még a magyarok történetéből. Az exakt és pompás feleletek itt is a legnagyobb csodálkozást szülték a magas látogatók részén.

Ő excellenciája és kísérete szemügyre vették azután a gyermekek különféle munkáit, kiváltképen a rajzokat és szép kézimunkákat, a közös nagy ebédlőtermet, a játszótermet, a hálótermet, a közös fürdőt és a csinos imatermet. Lementek azután a tágas konyhába, hol éppen akkor készítették a gyermekek számára az ebédet, a hol azért a legskrupulosusabb tisztaság uralkodott.

Itt dr. Kohn Sámuel e szavakat intézte a miniszterhez:

«Ez a konyha itt, kegyelmes uram, szombaton tüzet nem lát, elkészítenek minden ételt már pénteken, a minthogy a vallás szabványai az intézetben egyáltalán szigorúan megtartatnak; az orthodox iroda mindemellett még mind e mai napig megtudta akadályozni azt, hogy a magyar ösztöndíjak a bécsi zsidó siketnémaintézetből ide lehozattassanak. Az orthodox irodának intézetünk nem elég orthodox, pedig még nem is tagadja, és azt maga az illető intézet igazgatója is elismeri, hogy a bécsi siketnéma inté-

zetben igenis szombaton készítik és főzik az ételeket a gyermekek számára.»

Gömöry Oszkár, miniszteri tanácsos erre a következő szavakkal fordult a miniszterhez:

„Bizony, kegyelmes uram, jó volna azt a tisz helyet Bécsből lehozni!

„Nem csak jó volna, de kell is!” szólt erre a miniszter, mi a jelenvolt urak közt nagy örömet keltett.

Felmenésben dr. Simon József a minisztert az ajtókon elhelyezett «m'zuzósz»-ra figyelmeztette még, hangsúlyozva szintén, hogy az intézet vallásos rigorozitást illetőleg, mint más tekintetben is sokkal fölülmulja a bécsit.

Ő excellenciája referáltatott még magának az intézetből már kilépett 102 tanulórol, kik mind tisztességes foglalkozásuak, senkinek terhére nem esnek és kenyerüket becsülettel megkeresik. A miniszter elmondatta magának az intézet alapítása történetét és részvétellel hallgatta a nemes alapítójáról, Fochs Antalról közölt dolgokat.

Távozása előtt ő excellenciája még egyszer és a legszivélyesebb szavakban adott kifejezést nagy meglepedésének, mire a jelenvoltak —

A dalnak vége, dalt ezentúl többé
Nem hall éntölem ember,
Lelkem elzsibbadt, kimerült örökké
És többé hangot nem le!

Hiszen bánatos költészetében, hol elhagyja az ostorozást, oly szívhez szólóan, oly megragadóan tud dalolni, mint senki más a mai fiatal költők közt:

Majd ha eljön a tavasz,
Drága szeretőm,
Óvatos léptekkel járj
Kint a zöld mezőn.

A pázsitot kiméld meg,
Virágra ne hágj,
Tán épp porló szívemből
Nőtt a fü, virág.

Ezt az épen oly gyönyörű, mint igénytelen verset találjuk a Kórházban cz. sorozatban; megirígyelhetik érte a legnagyobb lírikusok.

Végeztünk Palágyi Lajos költészetének irányával; nem tartjuk egészségesnek, de azt el kell ismer-

nie mindenkinek, hogy ugyszólván mindegyike a verseknek elárulja azt, hogy Palágyi költőnek született, hivatása a költészet.

Verseinek külalakja nemes, egyszerű, legkevésbé sem mesterkél.

Az egész kötet nyereségére válik a magyar irodalomnak; manapság, mikor szinte több az „író“, mint az olvasó jól esik. ha oly könyvvel találkozunk, mely eredeti tehetség műve, és most kettősen örvendünk, hogy ezt a kötetet, mely már is nagy elismerésre talált közönség és kritika részéről, Palágyi Lajos írta, kit munkatársaink közé sorolhatunk, ki sikerült verseivel és cikkeivel lapunkat is felszokta keresni.

A kedvező bírálatok buzdítására fognak szolgálni, a jóakaró tanácsokat mérlegelheti, megszívlelheti, az esetleges lehurrogatás — mi nálunk nem éppen ritkaság, — bizonyára nem fogja elriasztani attól a pályától, melyen még fényes jövő vár reá, mert Palágyi Lajos kiérdemelte és még jobban ki fogja érdemelni a „költő“ nevet.

kikre nézve a miniszter látogatása emlékezetes nappá lett a szeptember 18-ka, — hangos éljenzéssel feleltek.

Király és klérus.

Midőn királyunk a kis-béri hadgyakorlatokon a vidék küldöttségeit fogadta, a katolikus klérus küldötteinek feltűnően határozott és célzatos szavakban felelt. Nem egyszerű köszönet a hódolatért, nem is kegyének közönséges megigérése volt a király felelete. Ő Felsége feltételekhez kötötte királyi kegyét, irányt és utat mutatott a klérusnak, melyen haladnia kell, ha tetszésére számítani akar. „Reményilem, hogy a katolikus klérus a haza és trón iránti hűséget, valamint a testvéries egyetértést minden vallású lakosok között mindenkor buzgón fogja ápolni.“ Ezek voltak a fenkölt lelű uralkodó nemes szavai.

A király válasza mindenkit gondolkodóba ejtett, mert elvégre is Ő Felsége ok nélkül egyetlenegy szót sem mond hivatalos feleletében, ismerve a súlyt, melyet minden szavának tulajdonítanak. A ki kötelességét teljesíti, azt nem szokták reá figyelmeztetni; és ha a katolikus klérus minden tagja teljesíti szent feladatát, békeséget és egyetértést tart a különböző felekezetek között, a király bizony nem intézi intelmét hozzájuk. És midőn Ő Felsége a testvéries egyetértésről beszél minden vallású lakosok között, kiket értett ez alatt? Hiszen a katolikus és a protestans felekezetek között a békeség régóta helyreállt és vallási viszályoktól meg van kímélve hazánk. Nem, a királyi szó nem ezekre vonatkozik, a „különböző felekezetek“ alatt csak a keresztény és a zsidó felekezeteket értheti és szavának villámaival az antiszemitizmust akarja sujtani. Az antiszemitizmus nálunk kitombolta magát, a magyar társadalom kigyógyult e ragályos betegségből. Nálunk is bebizonyult a történelem lélekemelő tanúsága: *A zsidógyűlölet korszaka a nemzeti tespedés és gondolat sivárság kora; a nemzeti szellem emelkedésével arányosan hanyatlak az antiszemitizmus.* Ma az erős nemzeti érzés korszakában már csak az antiszemita minálunk az, a kiben a nemzeti szellem hiányzik: a bevándorolt német nyárs-polgárok és a klérus azon része, mely nemzetet nem ismer, hanem az egyetemes egyház fanatikus eszméjének él. Ezeken kívül már csak azok antiszemitáskodnak minálunk, a kik ebből élnek; és nekik megbocsájthatunk, mert élni utóvégre mindenkinek kell . . . Mért tartotta tehát szükségesnek Ő Felsége ily aránylag kedvező viszonyok között is újlag és oly határozottan sujtani a gyűlölködés azon irányát? Konkrét ok nem volt reá, mi legalább nem tudunk olyat. De az egyház legfelsőbb kegyura jobban ismerheti bárkínél az egyháznagyok szellemét. És valóban ismeri. Olvassuk el csak a következő esetet:

*

Ünnepre készült Kis-Bér lakossága.

A királyt, Magyarország felséges urát várta.

Fellobogózták a helységet, diszt öltött minden ház, öröm sugárzott az arcokon, kellemes izgatottság uralkodott mindenütt.

A környékről egyre-másra érkeztek a vendégek, kik látni akarták a királyt; sokan voltak olyanok is, kik hivatalból jöttek, hogy hódolatukat mutassák be I. Ferencz Józsefnek.

A lakosság vetélkedve ajánlotta fel házait az érkezőknek, szivesen fogadta kiki az elszálasoló bizottságtól hozzáutasított vendégeket.

A zsidók semmivel sem maradtak mögötte a más felekezetbelieknek. Az ő házaik is ünnepi díszben pompáztak és fellobogózták a templomot is, hol olyannyiszor imádkoznak királyért és hazáért.

Megtörtént, hogy Mayer István esztergomi címzetes püspök az „István bácsi naptára“ című nagyhirű munka szerzőjét, ki szintén a király fogadtatására sietett Kis-Bérre, egyik hitsorsosunk házához utalták.

A házigazda, ki bizonyára örömmel fogadta volna akárki szállt is volna hozzá, természetesen a püspöki vendégnek is megörült.

Ünnepi ruhába vágja magát és sugárzó arcczal várja vendégét, ki ép most száll le kocsijáról. A püspök ur megnézi a gazdát, szóra sem méltatja, megnézi a házat, melyen a polgár czége ki volt függesztve és környezetéhez egész röviden hátraszól: »Zsidónal nem lakom!« szólt és elhajtattott, magára hagyva a hűledező polgárt, ki szegyenében alig tudott hova lenni.

Eddig az eset, mely oly barbarizmusra és lelki durvaságra mutat, hogy eleinte elhinni sem akartuk, de tudósítónk hitelessége minden kételyünket eloszlatta. És ha most ugyanettől a Mayer Istvántól megkérdezték, hogy miért gyűlöli a zsidót, szent arcczal feleli: mert elkülöníti magát a másvallásuaktól, mert nem akar a nemzettel egybeolvadni és visszariad a másitűekkel való érintkezéstől. Milyen rút komédia! Phaedrus meséje *magyar viszonyokra alkalmazva.* A vérengző farkas rámondul a bárányra, hogy mért zavarja ivóvizét. . .

Ez az eset is bizonyíték állításunk mellett: antiszemita csak az, a kiben a nemzeti szellem nem él.

Magyar nem képes úgy cselekedni, mint a címzetes püspök ur cselekedett. A magyar vendégszerető, és meg is tudja becsülni a vendégszeretetet, senkinek vendégszeretetét vissza nem utasítja. Nem is Mayer István a címzetes püspök ur, hanem Stefan Mager, édes testvére azon Mageréknek, kik Berliu utczáin Stöcker vezérlete alatt dühöngenek és a kik importálták hozzánk az antiszemitizmus dugárúját.

De hiábavaló a címzetes püspök ur rosszakarata; Mayer István naptár csináló, így ex offo időjós, tudhatná hát, hogy az antiszemitizmusnak jövője nincs. Hígyje meg az »Ezer műkereszt« érdemes szerzője, hogy az antiszemitizmus nemsokára teljesen el lesz temetve, csendesesen a föld alatt fog pihenni — az ezeregyedik műkereszt alatt!

Alba-Terra.

Rabbi-beiktatás.

Folyó hó 17-én az ország egyik legkiválóbb zsidó hitközsége, mely egy évtizednél tovább rabbi nélkül volt, egy valóban jeles férfival, Dr. Perls Armin, volt kecskeméti főrabbi, töltötte be a rabbinatusi széket. Nevezett nap déli fél 12 órakor érkezett meg Dr. Perls családjával, a hitközség küldötti kíséretében Mohács felől s a pályaudvaron egybegyűlt előljárók, képviselők és járási fiókhitközségek nevében Justus Lipót hitk. elnök által fogadtatván, beláthatatlan fogatsorral kísérve, lakásába érkezett. A fényesen berendezett lakásba érve, a nőegylet tagjai nevében Dr. Schulhof Adolfné fogadta és üdvözölte új otthonukban az érkezettek. A főrabbi kíséretében jöttek: Perls Jakab, a főrabbi édes atyja, Dr. Flesch Armin, mohácsi rabbi, Fabriczki József és Dr. Löwy Jakab mohácsi előljárók.

A templomi ünnepély d. u. 5 órakor kezdődött. A főrabbit az előljárók és képviselők vezették a fényesen kivilágított templomba, hol a kar, „boruch habó“ val üdvözölte s a szentélybe érve a hitközség vénei és alapítói vették körül s kezeiket áldólag emelve a lelkipásztorra, dr. Grünhut Ignác alelnök emelt szót s átadva neki a templomot, szószéket, és iskolát, kifejtette ama feladatokat, melyeknek megoldása az új rabbira várnak s a melyeknek sikerülését Isten segedelme mellett általa bizton hiszi. A beszéd amenjét az egész hitközség szívből eredő amenje követte.

A kar erre rázendítette a „má tóvu“-t, melynek elhangzása után dr. Perls a szószékre lépett s emelkedett szellemű ima után megkezdte klasszikus magyarsággal, költői fordulatokban gazdag beszédét, kifejtve munkaprogramját, melyet 3 pontban foglalt össze s a melyek: thóra, istentiszteletet és felebaráti szeretet. Elragadó ékesszólással, gyújtó hatással foglalta össze a társadalom e három hatalmas oszlopaát, a melyeken az erkölcsi világrend nyugszik s a melyeknek mindegyikét odaadó, törhetetlen hűséggel és következetességgel ígért ápolni, növelni, megszilárdítani és felépíteni. Nehéz lenne ama hatásnak kifejezést adni, a melyet dr. Perls e beszéde keltett. A hallgatóság azzal a meggyőződéssel távozott, hogy ott ezentul Istennek felkent és fenkölt szolgálja fogja az ő igéit hirdetni.

Este kedélyes vacsorára gyültek össze az érkezett vendégek. Az emelkedett hangulat még itt is észrevehető volt s a szebbnél-szebb felköszöntők csakugy áradoztak a vendégek ajkairól. Dr. Grünhut Ignác szólt először, meleg Isten hozottal üdvözölvén a főrabbit és családját, Dr. Perls a hitközségre, Dr. Flesch mohácsi rabbi pedig Perls Jakabra emelte poharát. Majd Perls Jakab fiát éltette s kötötte szívére, hogy hires elődjéhez méltón működjék rabbi pályáján. Állva hallgatta végig a társaság Dr. Perls

felköszöntőjét ősz apjára, a melyben magát s a Perls családot a Rabbi Bar Bar Chana madaraival hasonlítja össze, kik lábukkal mindig a konzervatív eszmék mellett a zsidóság ősrégi talaján állottak, szárnyukkal azonban, a kor újabb követelmeinek hódolva, a haladást tüzték ki czélul, szentül ígérte és fogadta meg ősz apjának, hogy e tradíciót teljes életén hűséggel követni szent kötelességének fogja tartani.

Zajos tetszés mellett szóltak még Fabriczki Móhácscról, Dr. Löwy Lipót, Klingenberg igazgató, Weisz titkár, Glasz, Weiller stb. urak, a mi különben nem csodálandó, a kedélyes hangulat s a pezsgő behatása alatt megeredtek a nyelvek s az egész tábor szónoki erővel tolmácsolta érzelmeit.

A kedélyes estét csak jóval éjfél után fejezték be, midőn a test gyengesége legyőzte a lélek akaratát.

W—r.

TÁRZA.

NEILA.

Elbeszélés a zsidó népeletből.

III. FEJEZET.

Gróf a cház-nál.

[Folytatás.]

Sór Mendele szótlanul bámult a grófra.

— Nem értem . . . rebegé.

Nos hát hallja meg ajánlatomat; ha elfogadja, új csillag indul majd ki ebből a kunyhóbol, hogy beragyogja az egész világot . . .

— Oh, gróf ur . . .

— Ha visszautasítja, a csillag el fog halványodni, tüze kialszik menthetetlenül.

— Mit parancsol, gróf ur?

— Hallottam leányának hangját . . . gyermekhangja ugyan, de azért már kitetszik belőle a kincs, mely benne rejlik . . .

— Kincs?

— Leányától nagy művésznő lesz, ha kiképezteti.

Lotti mozdulatlanul ült székében, csak ujjai babráltak idegesen ruhája fodrai közt.

A gróf hirtelen felállt.

— Nem akarom erőltetni a dolgot, szólt; megfontolási időt engedek maguknak. Ha vége lesz az ünnepnek, Sór, akkor jöjjön el hozzám és még beszélni fogunk az ügyről. Isten velük.

A cháznt annyira elfogta a bámulat, a meglepetés, hogy még csak jó éjt sem kívánt a távozó grófnak.

Lotti megragadt egy gyertyát és a kapuig kísérté Palléryt.

A kapunál egyszerre leejtette a gyertyát. A gróf érezte a mint két gyermekkacsó ragadja meg kezét, és forró ajkak csókot nyomnak reája.

— Isten veled, kis művésznőm, szólt, Isten veled, kis Neila!

IV. FEJEZET.

Vihar.

Sór Mendele szemét köny lepte el. Kebelében a különböző érzelmek vihara dult.

Leánya művésznővé legyen? Hatalmas nr fogja pártját Lottikának?

A gyermek belépett a sátorba.

— Miért sirsz, apuskám? szólt nyugodtan.

— Hagyd magára, mondá Efraim, ki maga is alig fojthatta el zokogását.

-- De hát mi baja van?

— A rendkívüli szerencse meghatotta . . .

— Szerencse? riadt fel Sór. Ki beszél itt szerencséről? Azt hiszitek, hogy nem értem, mit akarnak tőlem, hogy elakarják rabolni egyetlen gyermekemet?

Keservesen sirva dőlt az asztalra.

A leány ajkai remegtek a benső izgatottságtól, nagy fekete szemei ragyogtak, nem látszott arczában a részvét egyetlen vonása.

Efraim eltalálhatta, mi történik a koránérett gyermek bensejében.

— Szót se szólj, suttogá . . . Majd megérti később, hogy mily kincscsel aj indékozta meg az Isten . . .

Másnap zsufozásig megtelt a templom.

Sór Mendele és Efraim előadták a dalt, melyet a lengyel koldustól tanultak.

A siker azonban a várakozáson alul maradt.

A hivek szórakozottak voltak és érzéketlenséget tanusítottak a dal szépsége iránt.

A szünetekben egyébről sem beszéltek, mint a gróf látogatásáról. Kalandos híreket terjesztettek mindenfelé, és különösen az asszonyok suttogtak furcsábbnál furcsább dolgokat.

Az igénytelen kis leány központjává lett az érdeklődésnek. Hiszen nem volt a faluban zsidó ki már hajlékában üdvözölhette volna a kevély grótot.

— Ugyan szeretném tudni mi nagyszerűt talált a gróf ur ezen a piszkos, rút leányon, szólt az egyik asszonyság.

— Magam is szeretném tudni, hangzik a felelet.

-- Valóságos penészvirág!

— Különösen a tekintete kiállhatatlan.

— Azt mondják hogy hangjával vonzotta a grófot.

-- Az ám, a Sórok mind híres énekesek.

— Csak ne nagyiton!

— Annyi bizonyos, hogy az öreg most már jól ellátta a leányát.

Ilyeneket beszélgettek a hivek, és a cház

meg a mesorer hasztalan igyekeztek lebilincselni a figyelmet.

Az istentisztelet végeztével a hazatérők kritizálni kezdték az uj kedusát.

Bolondság! szólt a mészáros, ki magát szaktekintélynek tartotta.

— Higyjétek el, kiáltotta a szabó, hogy a basszista oka mindennek. Nem fogta az arcját!

— Magamnak is feltűnt.

— Az ég tudja, hol látta ezt az uj módit! Elrontja hangját az ilyen énekléssel, bennünket meg bosszant.

A kántor és segédje észrevették, hogy a közhangulat ellenük szól. Máskor mindenki kezet szoritott velük, szívélyesen üdvözölte őket; ma minden máskép volt.

Nyomott hangulatban érkeztek haza.

Lottika, ki előre sietett haza, elébök jött.

Atyja felé hajtotta fejét várva az áldást.

Sór remegő hangon áldotta meg a kis leányt, ki aztán kíváncsian fordult a basszista felé:

— Nos, Efi, mit mondtak az emberek?

-- Mit is mondtak volna? felelt a kontrázó szomoruan; hát kinevettek.

— Kinevettek? kiáltotta a leány villogó tekintettel . . . Hiszen sohasem énekeltél szebben . . . a papa sem.

— Hová beszélsz?

— Igazat mondok!

Efraim bus arcza hirtelen felvidult.

— Ha te mondd, Lottikám, akkor boldogabb vagyok, mintha ezren gratuláltak volna . . . Te jobban értesz hozzá, mint ők mindannyian . . . Isten fizesse meg jószágodat.

Az ünnep mégis csak szomorú maradt.

Senkisem mert a gróf ajánlatáról beszélni. Csak késő este, mikor Lotti már aludni tért, szólalt meg Sór, ki Efraimmal ült a konyhában.

— Valóban azt hiszed, hogy ma jól végeztük dolgunkat?

— Hiszen Ő mondja . . .

— Kicsoda?

— Lotti!

Sór magá elé bámult egy ideig.

— Oh az a leány, az a leány! mormogá.

— Sokra fogja vinni.

— Magyarázd hát meg, mit akar a gróf vele?

Mit jelent az, hogy művésznővé akarja kiképeztetni? Mi az a művészet?

— A művészet? Oh az . . . az . . . művészet!

— Ettől nem leszek okosabb.

— Énekesnőt képeztet Lottiból . . . nagy énekesnőt.

— S azután?

— Azután?

- No igen, . . .
- Énekelni fog, természetes
- Templomban ?
- Dehogy! Színházban ezer meg ezer ember előtt,
- Színházban? Komédiásnő legyen az én gyermekemből? Soha, soha! Sór Mendele leánya nem játszhatik színházban!

(Folytatása következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **szeptember végén** lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr.
fél évre	4 frt — kr.
negyed évre	2 frt — kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak

egész évre	7 frt — kr.
fél évre	3 frt 50 kr.
negyed évre	1 frt 75 kr.

Az „Egyenlőség“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váci-körút 23. sz.

Naptár.

Vasárnap (1889. szeptember hó 22.) 5649 *ellul* hó (29 napos) 26., (sz'lichósz 1.) hétfő 27., (sz'lichósz 2.) kedd 28., (sz'lichósz 3.) szerda 29., az 5649. év utolsó napja. Szerda (sz'lichósz 4. és utolsó napja, **erev-róshasonoh.**

Hazai hírek.

A folyó hó 26. és 27-ére eső magas ünnep miatt lapunk legközelebbi száma már folyó hó 25-én fog megjelenni.

— **Megrendítő haláleset.** Dr. *Sebők* (Schönberg) Márk, alig 28 éves fiatal rabbi e hó 21-ére Szegszárdra volt meghiva egyházi szónoklat megtartása végett. A nevezett zsidó hitközség ugyanis pályázatot irt ki rabbi állása betöltésére. A ritka tehetségű és szorgalmu, ép oly vallásos, mint jellemes és akaraterős fiatal ember, ki a legnagyobb küzdelmek és nélkülözések közt — szülei földhöz tapadt szegény emberek — végezte tanulmányait és ki az utolsó hetekben szü-

leínél Kürtön (Komárom m.) tartózkodott, a lefolyt hét kezdetén indult Szegszárdra, elébb azonban Budapestre jött, hol Király-utca 7. szám alatt lakó Königstein Áronhoz szállt. Dr. *Sebők* mindjárt érkezése után rosszul érezte magát; szállásadója tanácsára ágyba feküdt, mely halálágya is lett. Csütörtökön délután váratlanul köszöntött be a halál, a mely szörnyü csapás nemcsak a szerencsétlen szülőkre, kik minden reményöket vesztették fiukban, de *menyasszonyára* is, kitől egy órával a halál bekövetkezése után gyönyörü csokor érkezett üdvözlésül és buzdításul a szegszárdi uthoz. A boldogtalan fiatal ember völegény volt. Boroszlóban, hol tanulmányait befejezte, elutazása előtt eljegyezte magának szive szerelmesét, Blik Mór bankár leányát, Rózát. A holttestet a pesti Chevra Kadisah pénteken délután a zsidó temető halottas kamrájába szállította, honnan vasárnap f. hó 22-én délelőtt 10 órakor eltemetik. Gyászbeszédet fognak tartani dr. Kohn Sámuel, pesti rabbi és dr. Blau Lajos, szeminárium tanár.

Választások az egyetemen. Az egyetemi polgárok közti összetartás és kollegialitás, mint lapunknak írják, ez idő szerint olyan, hogy méltán bámulhat akárki azon, hogy oly idők is voltak, mikor külön ültek zsidók és keresztények, az antiszemitizmus felburjánzott az egyetem falain belül és száz meg száz hallgató akadt, kik Istóczy elvei dicsőítésének éltek. Ilyesminek, hála Istennek, manapság hire sincs. Az ifjuság vezetői felfogják hivatásuk szentségét, tudják, hogy nem lehet más vezéreszméjük, mint a szabadelvűség, a demokrácia. Nincs felekezeti surlódás az egyetemi polgárok közt, kik teljesen emanczipáltak magukat a kívülről ható lelketlen izgatások befolyása alól, és belátták, hogy a zsidó pájtások semmivel sem állanak hátrább másoknál, sőt tavaly épen zsidók álltak élén az ifjuság legtöbb mozgalmának. Az idei olvasóköri választások ismét igazolták, hogy a magyar ifjuságnak helyén van a szive meg az esze. Nem tekintették a felekezetet, hanem az érdemet, és így megtörtént, a mit csak nemrég hihetetlennek tartottak, hogy az olvasókör alelnökévé zsidót, *Veiszfeld Vilmos* joghallgatót, kit olvasóink a lapunkban megjelent jeles cikkeiből is ismernek, választottak meg, még pedig egyhangulag. *Veiszfeld* dicselkedhetik vele, hogy nagyrészt övé az érdem, ha a felekezeti viszályokat szító elemek végkép elvesztették befolyásukat az egyetemi ifjuság vezetése körül, ki is nyerte azt, hogy ő az első zsidó, ki az olvasókörben ily magas tisztséget nyert el. A bizottságba pedig a következő zsidók kerültek be: *Kann Lajos*, *Fenyvessi József*, *Gonda Dezső*, ki az Egyetemi Lapok szerkesztője, *Könyi József*,

Tiegermann Mór. A technikusok, kik közt pedig még meglehetősen szerepet játszik az antiszemitizmus, két rendes tagot küldtek a bizottságba, s ezek közt az egyik *Böhm* Imre, szintén felekezeti tagja. Büszkén tekinthetünk a magyar egyetemi ifjúságra, mely most ismét tanujelét adta annak, hogy valóban helyes uton halad, hogy szabadelvűsége páratlan.

— **Uj imaház.** *Pacsán*, mint levelezőnk írja, e hó 11-én avatták fel a múlt év április 30-án leégett templom helyén épült új, díszes imaházat. A felavató szent beszédet dr. *Neumann* Ede, nagy-kanizsai főrabbi tartotta. Az ünnepély következőleg folyt le: A bejárat előtt a hitk. tanító üdvözölte a hitközség nevében a főrabbit, mire ez rövid beszédben felelt. Benn a templomban a thórák körülhordása és felmutatása után az iskolai gyermekkar elénekelt a szózatot. Az öröklámpa meggyújtását a felszentelő egyházi beszéd követte. A királyért elmondott ima után a gyermekkar elénekelt a királyhymnust, és *Kölcsy* hymnusát, az ünnepélyt a *Mincha* imával befejezték. Az ünnepélyen számos vidéki is jelen volt, úgy szintén a pacsai keresztény intelligencia nagy része, köztük a róm. kath. plébános is.

— **Thóra-felavatás.** Ünnepet ült múlt szombaton a párkányi zsidó hitközség. *Schrank* Salamon ur, a hitközség derék elnöke ugyanis, követve szíve nemes sugallatát, és a miatti hálából, hogy Isten segítségével kigyógyult súlyos betegségéből, szépen feldíszített thóra-tekercset adományozott a zsinagógának. Az imaház már kora délelőtt zsufolásig megtelt híveikkel. A thórákat díszmenetben kísérték a frigszekrényhez, hova elhelyezték. Nyolcz fehér ruhába öltöztetett leányka képezett sorfalat. A gyermekkar a „tórasz hasém t'mimoh“ verset énekelte. Az ünnepély fénypontját képezte *Weisz* J. dr. esztergomi rabbi gyönyörű alkalmi beszéde. Este az adományozó vacsorát rendezett, melyen nem volt hiány sikerült telköszöntőkben, s mely késő éjig tartotta együtt a társaságot.

— **A szombatosok.** Dr. *Kohn* Sámuel, a pesti zsidó nagyhitközség ép oly nagy tudományu, mint ékesszóló rab-bija legközelebb teszi közzé nagyérdekű művét, melyben a szombatosok történetével, dogmatikájával és irodalmával foglalkozik különös tekintettel *Péchy* Simon főkancellár életére és munkáira. — A szombatosok története bizonyára lebilincseli minden olvasó figyelmét. Most már nagyon kevesen vannak, a mennyiben a bőződujfalusiak *Eötvös* József báró minisztersége alatt a kormány engedélyével zsidó hitre tértek át. A szombatosok története egyik legérdekesebb, de legkevésbé ismert momentuma a magyar zsidók történetének. — Ezuttal megemlítjük azt is, hogy dr. *Kohn* Sámuel közelebb jelenteti meg a magyar zsidók történelmének második részét. Az első kötet tudvalevőleg csak a mohácsi vészig terjedő időszakot öleli fel.

— **Iskola megnyitás.** *Székesfehérvárott* a napokban nyitották meg az új háromosztályu izr. iskolát, melybe

mindjárt kezdetben 180 tanuló iratkozott be. Dr. *Steinherz* Jakab főrabbi szép megnyitó beszédében felszólította a tanítókat, hogy tegyenek meg mindent a nagy áldozatok árán létesített iskola felvirágoztatása érdekében. A hitközség nevében *Wertheim* S. L. elnök mondott beszédet, hazafiságra, vallásosságra és szorgalomra buzdítva a tanulókat. *Borsodi* Mihály tanító kijelentette, hogy ő és társai azon lesznek, hogy teljes mértékben kiérdemeljék a bennök helyezett bizalmat. Ezzel az ünnepély véget ért.

— **Az opera igazgatója.** *Mahler* opera-igazgatót minden alkalommal kitüntetik az illetékes körök és bizony büszkén tekinthet vissza arra, amit rövid idő alatt az operaházban végzett. Az új idény kezdetével, mikor *Beniczky* volt kormánybiztos, mint intendánst üdvözölte az opera személyzete, az intendáns lelkes szavakban emlékezett meg *Mahlerről* s neki tulajdonított minden érdemet. A fiatal igazgató, ki tiszta magyarsággal elmondott beszéddel fogadta az intendánst, meg lehet elégedve az elismeréssel, melylyel az intendáns részéről találkozott. *Beniczky* ur, ki már a képviselőházban is kijelentette, hogy *Mahler* szerződése óriási nyereség az operára nézve, most arra utalt, a mit az igazgató már eddig is tett, és a mit még tervez. Kijelentette, hogy nagyrészt *Mahler* érdeme, hogy a kir. opera nem ment át bérlők kezébe. „Ki kell mondanom“, szölt az intendáns, „hogy a művezetőség jó kezekben van. Különösen *Mahler* igazgató ur — s ezt mindnyájan beismerik, — nagyszerű eredményt mutathat fel. Tekintsük csak a tavalyi idény két nagy újdonságát, és azt, mit ez évre tervez. Ilyesmit nem egyhamar produkálnak más intézetben.“ A személyzet hosszasan megéljenezte *Mahlert*, ki meghatottan hajlongva köszönte meg az ovációt.

— **Steinhardt Jakab emléke.** Lapunk 34. számában említettük, hogy az aradi izr. hitközség *Rosenberg* Sándor dr. főrabbi kezdeményezésére elhatározta, hogy sirkövet emel néhai *Steinhardt* Jakab főrabbinak, kinek sírján még mindig nincs emlékkő. E hírünkre vonatkozólag *Rosenberg* Károly dr. aradi ügyvéd arról értesít bennünket, hogy a hitközség már régebben felkarolta a sírkő ügyét és nem volt szükség a mostani főrabbi kezdeményezésére. Az ügyvéd ur beküldte hozzánk a hitközség felhívását is, melyben adakozásra szólítja fel a hitközség tagjait. A felhívás múlt évi augusztus hó 14-ikéről van keltezve, és ma már a szükséges összeg együtt van.

— **Életmentő hajadon.** *Szucsány* turóczi megyei községből írják a következőket: A minap egy *Löwinger* Gizella nevű fiatal leány egy vele egykoru barátjánője és két kisebb 12--13 éves leányka társaságában elment a kis selmeczi halastavat megnézni. A tavon egy rozoga tutaj lebegett s a két kisebb leányka csintalanságból rálépett az alkotmányra, a mely abban a pillanatban felfordult velök. A parton maradt két felnőtt leány rémülve látta, hogy két kis társnőjüket elnyelik a felcsapó hullámok. *Löwinger* Gizella gyors elszántsággal társnői után ugrott és erős küzdelem után mindkettőt szerencsésen

kimentette a hullámok közül. A két kisebbik lánynak semmi baja sem lett, hanem a mentő meghűtötte magát s néhány napig fekvő beteg volt, de már fölépült.

— **Fényes esküvő** ment végbe kedden a dohány-utcai izraelita templomban. *Györgyei* Illés, tápiógyörgyei nagybirtokos vezette oltárhoz *Deutsch* Ilka kisasszonyt. Az esketést dr. *Kohn* Sámuel és *Friedmann* főkántor végezték. A templomot zsufolásig megtöltő közönség közt a kereskedelmi, mérnöki és birtokos körök voltak nagy számmal képviselve. Ott voltak az esküvön többek közt: *Sváb* Károly főrendiházi tag, *Berczik* Árpád, *Nedelkovic* Döme, *Lánczy* Leo, stb. továbbá *Geese* Endre, tápiógyörgyei plébános s az uradalmi tisztikar élén *Böke* Károly uradalmi főszámvevővel. Az esküvőt lakoma követte s annak végeztével a fiatal pár különvonaton tápiógyörgyei birtokára utazott.

— **Ép testben ép lélek.** Hogy a zsidó fiatalság mily szívesen foglalkozik valóban testedző és üdvös sportokkal, annak tanuságát adja a Magyar Testgyakorlók körének legutóbb tartott versenyének eredménye, mely szerint a legtöbb díjat zsidók nyerték el. A verseny következő eredménynyel ment végbe: 1. *Juniórok-versenye.* Első *Wildmann* második *Taub* Mór. 2. *Rudmagas ugrás.* Első *Kopeczi* Bocz József, 2-ik *Sachs* L. I. ezüst, 2. bronzérmét nyert. — 3. *Vendégek kerékpár-versenye* Első *Schwáb* Béla, első ezüst érem és hölgyek díja. — 4. *Távugrás.* Első *Totis* Lajos, 2. *Sachs* L. — *Lichtenstern* Emil, ki képességét ő felsége előtt is bemutatta, már egy ízben kitüntetésben részesült. — 5. *Sík-futás.* 1. *Sachs* L. 2. *Totis* Arnold. — 6. *Kerékpár-verseny.* Első *Totis* L. — 7. *Sík-verseny.* Első *Körber* Antal, 2-ik *Stettner* Samu, 3-ik *Domenis* Gyula, — 8. *Gyaloglás* Első *Kohn* Arnold, 2. *Stettner* Gusztáv, 3. ifj *Frits* Ferencz. — 9. *Tanulók-versenye.* Első *Hauser* Lajos. — 10. *Gátverseny.* Első *Sachs* L. Második *Körber* Antal. — 11. *Súlydobás magasba és távolba.* Első *Kopeczi* Bocz József, 2. *Totis* Lajos. — 12. *Tévelyőn-verseny.* Indultak 13-an. Első *Wildmann* L. ezüst-érmét, 2. *Sachs* L. bronz-érmét nyert. — *Vigas-verseny.* 7. indulóval. A tiszteletdíjat *Dick* A. Ernő vitte el. Az egész verseny nagy számu közönség előtt folyt le. A versenyt banket követte.

— **Adomány.** A *Guttman* testvérek köszénbánya-czég ezer mázsa köszén adományozott Budapest szegényei számára, kik telekezeti különbség nélkül részesülnek az adomány jótéteményében.

Külföldi hírek.

— **Grand-rabbin választása.** A nagy ünnepek után jár le a gyászév, melyet Isidor franciaországi főrabbiért tartottak meg. Most, mint Párisból írják, már készülnek az új országos főrabbi választására. A megbízott választók az ünnepek után fognak összeülni. Jelöltek eddigelé *Kahn* Zadoc, párisi főrabbi, *Freud*, a párisi izr. rabbiszeminárium

igazgatója, *Levy* Izsák bordeauxi és *Levy* Alfred lyoni főrabbi.

— **Tizenkétmillió alaptvány.** *Hirsch* Móritz báró, ki augusztus hó végeig Karlsbadban időzött, a kura befejezte után nem tért vissza Párisba, hanem Bécsbe utazott, hogy ott a Galiczia és Bukovina számára létesített 12 millió alaptvány realizálását szorgalmazza. Az alapszabályokat még nem hagyták jóvá, és a kormány csak a napokban közli majd *Hirsch* báróval kiválmalmait és javaslatait. A nemes báró kihallgatáson volt *Taaffe* gróf miniszterelnöknél és három óránál tovább időzött nála. Ez audienciából kifolyólag remélhető, hogy az alaptvány még ez év folyamán perfektté lesz. *Hirsch* báró kijelentette, hogy az akadályok, melyekre gyakran ütközik, nem fogják eltántorítani. Nagy örömeire szolgál majd, ha a zsidó-német jargon eltűnik Galicziából, és a zsidók derék kézművesekké és földészekké lesznek. Vallási ügyekbe nem avatkozik. — A báró e hó vége felé szt.-jánosi birtokára megy, s később személyesen fogja kinevezni a kuratoriumot, melyet aztán be fog mutatni a kormánynak.

— **Kitüntetés.** *Fränkel* Lipót, a vernstadi (Csehország) Leon-féle szövőgyár igazgatója a koronás arany érdemkeresztet nyerte el. A kitüntetett Angliában végezte tanulmányait és nagy érdemeket szerzett a cseh ipar emelése körül.

— **Marokkói zsidók Párisban.** A francia fővárosban október hó várják a marokkói zsidóság küldöttségét, mely panaszt emel majd a *sivai* kormányzó ellen, ki nagy kegyetlenséggel és brutalitással viseltetik a zsidók iránt. A jeles férfiú több zsidót megveretett, mert nem hiteleztek fiainak; egyik áldozata bele is halt az ütlegekben. — A tengeri konzulok is értesültek a kegyetlenkedésekről, melyek bizonyára nemzetközi megbeszélések tárgyát fogják képezni.

— **Ujjáépített templom.** *Kolomea* közelében *Ottymia* községben a zsidó templom már oly állapotban volt, hogy beomlásától lehetett tartani. Az alapos restaurálás nagyon is szükségessé vált, de hiányzott az építési költség. *Riesel* Pinkas hitsorsosunk nagylelkű adománya végre lehetővé tette a zsinagóga ujjáépítését, a mennyiben 8000 firtot ajánlott fel e célra.

— **Bokharából és Khivából** oly hír érkezik, mely ugyan nagyon örvendetesen hangzik, de egyszersmind nagyon is rászorul a megerősítésre. A czár ugyanis állítólag meghagyta a helytartóknak, hogy ezentúl enyhén és szeliden bánjanak a zsidó alattvalókkal. Tekintve, hogy eddig ugyancsak meggyötörték bokharai és khivai hitsorsosainkat, valóban ideje volna, hogy az állapotok megváltozzanak.

— **A megczáfolt Figaró.** Lapunk is regisztrálta a párisi Figarónak a törökországi zsidók ellen emelt ama vádját, hogy a Francia kereskedelmi érdeket a németek rovására elnyomják. A *La Turquie* cz. konstantinápolyi lap, mely a divan hivatalos közlönye, most heves cikkben czáfolja meg a Figaró vádját, melyet egyszerűen publicistikai per-

fidának nevez, kifejezve csodálkozását, hogy még mindig vannak lapok, melyek nemzetközi bünbakoknak tekintik a zsidókat. Az összes kormánypárti közlönyök és egyéb lapok is osztják e nézetet. A divan-sajtó magatartása bizonyára megérdemli az elismerést.

— **Az orgona ellen.** Az angol lapokból értesülünk, hogy *Zimmer N. L.* ur a *londoni* Duker-place-zsinagóga legutóbb tartott közgyűlésén hozott ama javaslat ellen, hogy chanuka ünnepén az istentisztelet alatt orgona játszószék, a kormányhoz felebezett és 15 ives emlékiratban tiltakozott az orgonajáték ellen. Az illetékes hatóság erre az *United Synagogues Councilja* elnökét, *Rothschild* lordot felhívta, hogy mondjon véleményt az ügyben. A lord azt felelte, hogy a főrabbi beleegyezése nélkül orgona nem játszhatik. Minthogy alig hihető, hogy a főrabbi megadná beleegyezését, előrelátható, hogy az orgona játék el fog maradni, ami, tekintve azt, hogy ellenkező esetben a hitközség tagjai pártokra szakadna, bizonyára helyes megoldás.

— **Zsidóbarát nuntius.** *Rómából* írják, hogy a *Galimberti* Luigi pápai nuntius ellen folytatott küzdelem még nem ért véget. A nuntius gyűlölik a vatikánbeli bujtogatók, kik nem bocsátják meg Galimbertinek nemes szabadelvűségét, melynek nemrég *Pécsett* is adta jelét. Jelenleg egy Monsignor Galimberti e la bella ebrea című pikáns cikket közöltetnek a lapokban azzal vádolva a pápai diplomátát, hogy egy szép zsidónő kedvese. Természetesen szó sem igaz a gonosz koholmányból.

— **Dr. Molcho lzsák basa** hitsorsosunk, török dandárparancsnok és a tengerész kórházak felügyelője, mint *Beyruthból* írják, szemleutjában *Szyriába* érkezett. A konstantinápolyi főrabbi felkérte *Molcho* drt, hogy legyen figyelemmel a palesztinai zsidókra, mint a basa kész szíves-séggel megígért.

— **Kolera Bagdadban.** *Londonból* írják, hogy *Mocatta F. D.* a bagdadi főrabbi utján arról értesült, hogy Bagdadban kolera uralkodik, mely a zsidóság köréből is nagy mérvben szedi áldozatait. A szerencsétlenséget növeli, hogy a községnek nincs elég pénze arra, hogy betegeit gyógyíttassa és a holtakat eltemesse. A községnek 26,000 tagja van. *Hirsch* báró Párisból 20,000 frankot küldött az inségeseknek.

— **Zsidók a tudományért.** A párisi hirneves Observatoriumban most állítanak fel egy a csillagászatra nézve igen fontos szert, melyet *Löwy* csillagdai aligazgató talált fel. A hatalmas instrumentum költségeit melyek 300,000 frankra rugnak, egy másik hitsorsosunk, *Bischofsheim R.* adományata.

— **Elkobzott szennylap.** A Bécs városának közegészségét rontó *Deutsches Volksblatt* című antiszemita zuglap hétfői számát elkobozták. A lapocska szerkesztője ugyanis azzal tetszelgett magának, hogy újra feltálalta azokat a „talmud-idézeteket“, melyek sohasem voltak a talmudban, s melyekre már a törvényszék is kimondta, hogy rágalmak. Sokat különben nem használ, ha az ilyen

csalántermék egy-egy levelét tépdedik; gyökerestül kellene kiirtani az ilyen irodalmi dudvát.

— **Plébánosból rabbi.** Ilyen eset is csak Amerikában történhetett meg. *Mount-Carmelben* (Alabama) működött ugyanis ezelőtt tiz évvel *Vernon R. L.*, keresztény pap, ki egyszerre csak kijelentette, hogy megváltik állásától. Hívei sajnálkozva látták távozni, mert nagyon megkedvelték. A napokban a lelkész ismét meglátogatta volt községét. Gyönyörű zsidónő és három gyermek kísérték. Elmondta, hogy pap korában beleszeretett egy zsidóleányba, ki azonban kijelentette, hogy nem lesz az övé, míg csak ki nem tér. *Vernon* hosszas gondolkodás után zsidóhítre tért és nőül vette a leányt. Később egy kaliforniai rabbtól rabbi-diplomát nyert és most *Dullas* texasi helységben rabbiként működik.

— **A milliomos kivétel.** Oroszországban üldözik ugyan a zsidókat, de csak ha szegények és gyámoltalanok. A duszgazdagok sokkal jobb sorsban részesülnek. A csár, mint az *Oesterreichische Wochenschrift* írja, épen a napokban tüntette ki *Rothschild* Alfons bárót (Páris) és *Bleichröder* Gerzsont (Berlin) az orosz Anna-rend első osztálya jelvényeivel, a párisi *Rothschild* Gusztáv báró pedig a Szaniszló-rendet nyerte el. Látszik, hogy pénze kedvéért a külföldi zsidót is megbecsülik a csár birodalmában, pénz nélkül pedig a leghazafiasabb belföldi zsidót is gyötrik, üldözik.

— **A vaskancellár ellen.** *Stöcker* hirhedt antiszemitanak *Volk* cz. lapja a «zsidó-német fattyuvérről» cikkeznek, kifejtve, hogy a természet is ellenzi az árják és semiták vegyülését, a mennyiben az itt kötött vegyes házasságok magtalanok maradnak. Hevesen kikel a cikk írója „Bismarck és népe“ ellen, kik a faj javítását látják a vegyes házasságokban. „Valószínű, hogy a birodalmi kancellár nemsokára saját családjában tapasztalhatja majd elméletének igazságát“ — így záródik a cikk — „mert minden valószínűség a mellett szól, hogy *Bismarck* Herbert gróf nőül veszi majd *Rosberry* lord leányát, kinek anyja a londoni *Rothschild* gyermeke.“ — *Volk* gyalázatosan hazudozik, mert *Rosberry* lord alig tiz év előtt nősült és egyáltalán nincs is leánya.

— **Eltűnt pap.** *Flensburgból* írják nekünk, hogy ott óriási feltűnést kelt *Petersen* János templombeli hitszónok eltűnése. *Petersen* több év óta működik a városban, hol az antiszemitizmust akarta terjeszteni. Megalapította a szüzek egyletét, de ugylátszik ez alkalommal igen furcsa dolgokat művelt, mert bevádolták erkölcstelen üzelmek miatt. A jeles ember annyira megijedt, hogy kereket oldott. Az ügyészség körözteti.

Észak-németországi nevelőnő.

Egy ritka műveltségű, jellemben és erényben egyaránt kitűnő, okleveles nevelőnő, ki több

előkelő házban a legszebb sikerrel működött, és ki egy idő óta állás nélkül van, nevelői minőségben alkalmazást keres. Ajánlatokat elfogad

Dr. Kohn Sámuel

rabbi

Budapest, Holló-utca 4.

Irodalom.

Teljes héber-magyar machzór.

— Ünnepi imádságok a magyar zsidók számára. Magyarra fordította F ü r e d i Ignác képző tanár. Budapest, 1889. Kiadja Löwy M. E. fia. —

Megvallom, hogy kissé elfogultan kezdek a czimben említett mű ismertetéséhez; elfogulttá tesz az öröm, melyet érzek, valahányszor tapasztalom, mint halad rohamléptekkel a magyarosodás a zsidó egyházi élet terén, és elfogulttá tesz a tisztelet, melylyel a szerző iránt viseltetem.

Oly férfit fáradozott a machzór fordításán, kit a buzgó munkálkodás, a szünetlen dolgozás és ernyedetlen szorgalom időnek előtte megőszített; a ki a magyar nyelvészet, a tudományosság terén általánosan becsült nevet vivott ki magának.

Meg vagyok azonban róla győződve, hogy a kritikus, ki mogorván veszi kézhez az új machzórt, és haragosan böngészi a hibákat, szintén kénytelen lesz bevallani, hogy F ü r e d i Ignác nagy dicséretet érdemel a teljes machzór létésítéséért.

Füredi tanár már egy ízben lefordította a fő ünnepekre vonatkozó részt, a roshasono és jomkipur napi imákat, de azok még hiányosak voltak, mert kimaradtak a piutimoknak ama nagyszámu darabjai, a melyeket a „haladó“ községek templomaiban nem imádkoznak, pedig ilyen község egész Magyarországon alig van 15—20, és azért a machzór első kiadása csak szűk körre szorítkozott.

Az említett hiányokon segített szerző, mikor most a négy kötetes machzórt kiadta. Ez uttal nem hagyott ki a régi machzórból semmit, és azért a «teljes» machzór minden templomban használható. Külön kötete van a kolnidré esteli imának, külön jomkipurnak és külön-külön a két roshasonó napnak.

Mint értesülünk a többi ünnepek imái szintén megvannak, de csak kéziratban és remélhetjük, hogy kiadásukkal nem sokára birtokában leszünk a teljes héber machzórnak.

A fordítás alig hagy kívánni valót; Füredi majdnem teljesen emancipálja magát az imafordító ósdias magyarsága alól és tiszta, folyékony, minden avultságtól ment nyelvezettel adja vissza a gyönyörű imákat, még pedig úgy, hogy a fordítás szépségét nem ragoztja a hűség rovására.

Mily szép példaul és mily hű az „Unszane Tókef“ ima következő részlete:

Mint a pásztor szemlét tartván nyája felett, juhait elbocsátja botja alatt, úgy léptetsz elő és számlálsz és szemlélsz te is minden élő lelket; úgy szabad ki rendeltetését minden teremtményednek és így irod meg végzetüket . . .

Szent igaz ez, mert hisz te vagy az ő alkotójuk és úgy ismered az ő gondolataikat, — valamint az is, hogy csak húsból és vérből valók. Az ember porból származik és porrá változik; élete árán szerzi meg kenyérét; hasonlít a törékeny cseréphez, az aszott fűhöz, a hervadó virághoz, a tűnékeny árnyékhoz az elszálló felhőhöz, az elfujt szellőhöz, a lebegő por-szemhez, a towarepülő álmoképhez.

A fordítás egyik legszebb részlete Salamon Ibn Gabirol, e mézesajku spanyol zsidó költőnek egyik legfelségesebb, Istenre irt dicshymnusza, „Készer Malchusz“ melyet Füredi pompás nyelvezettel magyarosított. A hymnusz szép verses részét szerző Dr. Kecskeméti könyvéből vette át.

Az egész machzór végig vonul a fordító magyar szelleme, és mi a magyar zsidónak legjobb lélekkel ajánlhatjuk ezt az ájtatossági könyvet.

A diszes kiállítás és az aránylag olcsó ár is hozzájárulnak majd, hogy a «teljes» magyar machzór mihamarább közkedveltté legyen.

Héber nyelvtan középiskolák és szemináriumok számára.

Irtá: Stern Ábrahám középisk. tanár.

„Kezdetben vala az ige“ mondja egy ősrégi gnosztikus sententia, mely magasztos felfogást tartalmaz a szó erkölcsi értékéről és hatásáról. — Szó által hivta elő az Alkotó a mindenséget a végtelen világürből; szó által kellet Mózesnek a kemény sziklából vizet fakasztani: a szó eszmét szül, az eszme tetté érlelődik és alkot nagyokat. — Ezért a nemes szó helyes tanítása a legmértőbb helyet foglalja a nevelő tanításban. S mennyivel inkább áll ez mi nálunk, zsidóknál a héber nyelv oktatására, mely nyelven először szólal meg vallásos érzületünk a gyermek előtt, mely szellemi kapcsolatot létesít a zsidóságnak nemzetiségi és ritusbeli eltérések által annyira elkülönített tagjai között, és melyen emlékeztünk újra visszaszáll a próféták idejébe. S mégis a héber nyelv ápolása mindig csak pium desideriumát képezi a szakavatott hittanároknak és bizony fájdalmas érzettel kell elgondolnunk a régi igazságot, hogy „a mely nép nem *ugy* fejezheti ki érzelmeit, a mint érzi, lassankint hozzá szokik csak úgy érezni, a mint beszél.“ Ha a zsidó vallás kihalna, a héber nyelv lenne hatyuéneke.

Világos dolog, héber szöveg sikeres magyarázatánál nélkülözhetetlen egy héber grammatika, mely kulcsul szolgáljon az oly változatos szóalakok és szerkezetek megértéséhez. Már Benzev óta forog ugyan közkézen számos népszerűen írott héber grammatika, de ezek most már elavultak részben a haladó nyelvtudomány, részben

a paedagógiai módszertan igényeihez képest. A magyar irodalomban pedig ezen könyv valóságos uttörő munka, a mennyiben az eddig megjelent magyar nyelvű héber nyelvtanoktól, részben hiányos, részben pedig módszertelen voltuknál fogva el kell tekintenünk.

A nyelvanyag rendszeres áttekintését, a szokottabb nyelvi jelenségek és törvények okszerű összefoglalását és azoknak a középiskolai nyelvérzék és képzettségi fokhoz való illesztését tűzte ki szerző főfeladatául. E végett ki kellett küszöbölnie számos elavult műszót és azokat a modern nyelvtudomány terminológiájával felcserélni. He-lyes nyelvérzék fejlesztését czélozza pl. szerző azon tapintatos fogása, mely szerint nem is nevezi többé az עבר-t multnak és az עתיד-ot jövőnek, hanem az elsőt bevégzett a másikat befejezetlen *módnak* (perfectum és imperfectum) és így már a priori elejét veszi a régi terminológiából folyó anomaliáknak és érthetlenségeknek a "ההגבר" nál. A gutturalis betűvel bíró és más rendhagyó igék külön paradigmákban való illusztrálása szintén hálás munka, a mennyiben számos nehézséget tüntet el. — A könyv egyébiránt inkább segédkönyv igényeivel lép fel, és a tanítók és tanulók együttes gondolkodására appellál, miért is néhány jelentéktelen alkalomnál nélkülözünk kell benne a kifejezés ama szabadoságát, melyet grammatikától elvárunk. — (L. különösen a patach furtivumról szóló szabályt) Egyébiránt gondos szabályoknak igen ajánlatossá teszik e munkát minden zsidó iskola számára. Budapest, szeptemberben.

Lux.

BURIAN MÓR

KÖNYVNYOMDA és KÖNYVKERESKEDÉS
BUDAPESTEN,

V., Váczi körút 10. sz. (Marokkai ház)

Ajánlja dúsz raktárát díszesen kiállított imakönyvekkel, machzorokkal, selyem- és gyapju-taliszszal, arany- és ezüst- szallagok díszítésével.

TURAY FARKAS

közvetítő-intézete

DEBRECZENBEN.

elhelyez Debreczenben és vidékén nevelőket, nevelőnőket, könyvelőket, segédeket, gazdaszókat és egyéb intelligensebb állást keresőket. Czim :

TURAY FARKAS

közvetítő-intézete

DEBRECZENBEN.

Ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedő kiadásában

BUDAPESTEN

Muzeum-körút a nemzeti színház bérházában
megjelent:

Zsidó hittani katekizmus polgári és felsőbb leányiskolák részére írta Halász Nándor bittr. I. rész —.30.

Zsidó hittani katekizmus polgári és felsőbb leányiskolák részére írta Halász Nándor bittr. II. rész —.25.

Zsidó hittani katekizmus polgári és felsőbb leányiskolák részére írta Halász Nándor bittr. ktve III. rész —.35.

Zsidó hittani katekizmus polgári és felsőbb leányiskolák részére írta Halász Nándor bittr. ktve IV. rész —.35.

Zsidó hittani katekizmus polgári és hasonlófoku fiúiskolák részére írta Halász Nándor bittr. ktve I. rész —.36.

Zsidó hittani katekizmus polgári és hasonlófoku fiúiskolák részére írta Halász Nándor bittr. ktve II. rész —.30.

Zsidó hittani katekizmus polgári és hasonlófoku fiúiskolák részére írta Halász Nándor bittr. ktve III. rész —.42.

Zsidó hittani katekizmus polgári és hasonlófoku fiúiskolák részére írta Halász Nándor ktve IV. rész —.45

Zsidó hit és erkölcstan középiskolai növendékek és a család használatára írta Halász Nándor fve I. rész —.70

Zsidó hit. és erkölcstan középiskolai növendékek és a család használatára írta Halász Nándor fve II. rész —.40.

נאך נייע זאך בילדונג

וויא יעמטט קאנן מאן בעקאממען: 9-טהייליגע מחזורים איבער-
ועמטט 3 גולד/ אין ליינוואנד פון 4 בון 5 גולד/ 4-טהייליגע
פיר ריה ווי"ב 1.20 בון 1.80, אונגאריש איבערועמטט מיט
אללען פוטים פיר יעדע סינאגאגע פערוענדבאר 3 גולד/
צווייטהייליגע 1 גולד/ 2-טהייליגע אהנע איבערועמטונג 30 קר/
3-טהייליגע פירם גאנצע יאהר 40 קר/ 2-טהייליגע גראסעם
פארמאט 50 קר/ סידורים פון 10 בון 25 קר/ איבערועמטט
פון 30 בון 50 קר/ אין סאממט- אדער ביני-איינבאנד פון
פל' 1.50 בון 15 גולד/ שליתים גראסע פון 2 בון 4 גולד/ גאנץ
פיינע פון פל' 5 בון 15, וידענ-שלית פון פל' 5 בון 15 גולדען.
שופרות לייכט צום בלאוען פון 2 בון 6 גולד/ ספרי תורה אלט
פון 50 בון 100 גולד/ ניא פון 120 בון 200 פל'. — גאלדנע-
שטיקע מענטעל, פרכת, חופה, פון אויסגעפיהרט, בילדיגסט.
— אונזערע ארבייט ווארדע אין דער בודא-פעסטער אויס-
שמעלונג מיט דעם ערסטען פריז דער גראסען מעדאיללע
אוסגעצייכעט.

STERNBERG & Co.

Budapest, Rombachgasse 16.

A zsidó hitoktatók szives figyelmébe ajánlva!

Sajtó alól most került ki:

HÉBER NYELVTAN.

RÖVID VEZÉRFONAL

KÖZÉPISKOLAK ÉS SZEMINÁRIUMOK SZÁMÁRA.

IRTA

STERN ÁBRAHÁM

KÖZÉPISKOLAI TANÁR.

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésének kiadása Budapest, VI. kerület,
Andrássy-ut 21. szám a.

Ára a teljes műnek 50 kr.

*A zsidó vallásoktatás nem
nélkülözheti a héber nyelvet.*

A mennyiben a felekezet gondoskodik a hitoktatásról, a zsidó vallásos érzület ápolása és megszilárdítása mellett első sorban feladata a felekezetnek, a fiatal nemzedéket községe tagjaivá nevelni, megértetni vele vallásos institutióink jelen szervezetét nemcsak eszméi nyilvánulásokban, hanem külső megnyilatkozásukban is azért, hogy érdeklődő részvéttel, egész lelkével csüngjön rajtuk, és cselekvőleg is működjék bennük és értük. Liturgiánk ma a földkerekségén mindenütt a zsinagógákban jó részben héber nyelven lel kifejezést. Hogy az isteni tiszteletben cselekvőleg teljes érdeklődéssel részt vegyen, ismernie kell a gyermeknek legalább is a legfontosabb, és legszokásosabb imadarabokat, melyeknek megértésébe egyszerű utánfordítással a nyelv ismerete nélkül be nem vezethetjük.

A héber nyelv ismerete nélkül szívárvány után futkosó embereket nevelnénk, kik az eszmében nevedtek ugyan, de mert a valóság iránt nincs érzékük, könnyen elidegenedhetnek az eszmétől magától is.

A tartalom kedvéért a külső alakkal is meg kell ismerkednie a növendéknek. Egy kis héber nyelvoktatás már a nép- és polgáriskolai fokon is szükséges, sőt az egész oktatás élénkítéséhez nagy mérvben hozzájárul.

A műveltebb zsidó ifjuság a középiskolai fokon pedig nem lehet el a héber nyelv ismerete nélkül, mert a mélyebb ismeretek után áhító lelkének egyedül a nyelv nyújtja a kulcsot vallásos könyveinek teljes és igaz megismeréséhez. Nélküle a művelt ifjunak külső támaszra lenne szüksége, hogy legfontosabb ügyeit felfoghassa, ha lehet felfogásról ott beszélni, a hol önálló vizsgálódás nélkül mintegy erőművi uton nyer betekintést felekezete magasztos hivatásáról, prófétái csudálatra méltó működéséről, és nemes törekvéseiről és zoltárköltőinek megragadó dalairól.

Művelt zsidó ember erkölcsi kötelessége az ókori klasszikusok legklasszikusabb irodalmát, saját felekezetének bibliáját eredetiben megérteni.

E szempontok vezéreltek, a midőn a héber nyelvből a legszükségesebbeket összeállítottam és a vallásos körből szentírásunkban előforduló szavakat tárgyi csoportokban összeállítottam, hogy azoknak megtanulását az eszmetársulás segítségével megkönnyítsem.

Az érdekelt körök jóakaró figyelmébe ajánlom a könyvet, oly kérelemmel, hogy a vallásoktatásnál a tanulók számára azt rendes segédkönyvül alkalmazni sziveskedjenek.

STERN ÁBRAHÁM,

budapesti középiskolai vallástanár.

LÓWY M. E. FIA kiadásában megjelent:

(Király-utca 1. sz.)

Első teljes héber-magyar Machzór. Ünnepi imádságok izraeliták számára, magyara fordította **Füredi Ignác**, a budapesti orsz. izr. tanítóképző intézetnél a magyar nyelv és irodalom tanára,

Füredi tanár ur magyar fordításával megjelent „**Első magyar-héber Machzór**“ első megjelenésénél szaktekintélyek által hozott bírálat, ezen, kiadásomban mostan megjelent új, teljes Machzór kiadására is alkalmazható! „A héber szövege hiteles fordítása hű és nagyon sikerült és minden tekintetben megfelelő“ A mostan megjelent Machzór az előbbi kiadótól a **נוסח** által, **aza: imádságok sorrendje, a hogy azok egymásra következnek**, eltér. Az első kiadásu Machzór csakis azon imádságokat tartalmazza, melyek az új ritus szerinti istentiszteletnél alkalmaztatnak; jelen kiadás pedig egy **teljes Machzór, mely négy kötetben ׀׀׀׀ ׀׀׀׀ ünnepek imádságait teljesen és pontosan tartalmazza.** Ezen Machzór a zsinagógák- és izraelita imaházakban régi ritus szerinti istentiszteletre van szánva.

Tévedések mellözése végett felkérjük mindazokat, kik ezen »teljes Machzór«-ra reflektálnak, sziveskedjenek megrendelésüknél pontosan megjegyezni, hogy ezen »négy kötetes teljes Machzór, magyar fordítással« kívánják.

Ezen teljes Machzór következő kiadásokban és árakban kapható, és pedig: 4 elegáns félvászonkötésben, ára 3 frt, 4 elegáns egész vászonkötésben ára 3 frt 50 kr., 4 diszes egész vászonkötésben aranymetszettel és dús aranyozással relief táblákban 4 frt.

Ünnepi imádságok. Magyar fordítással Füredi Ignác tanártól, két kötetben az új ritus szerinti, isztentisztelet használatára. Ára 2 félvászonkötésben 2 frt, 2 egészvászon kötésben 2 frt 50 kr., 2 egészvászon reliekötésben 3 frt.

Kilencz részes héber-német Machzór. Ára jól kötve 3 frt, 3 frt 50 kr. és 4 frt, **nagyon finom safiánbörkötésben 7 frt.**

Négy részes héber-német Machzór a két főünnepekre. Ára 1 frt 30 kr., 2 frt és 2 frt 50 kr., **nagyon finom safiánbörkötésben 3 frt 50 kr.**

Azonkívül megjelentek kiadásomban különféle **olcsó kiadások** Machzórím, Imakönyvek, **Techinek nők számára** stb.

Selyem és gypju **Talészim, arany szegélyek, Tephilin, aranyhímzések** templomi berendezésekhez, mindig **dus választékban és jutányos árakban** raktáron vannak.

Ujjonnan megjelent iskolai tankönyvek:

Deutsch Henrik: „Izrael könyörgései.“ Ezen imakönyvnek 6-dik ujonnan átdolgozott és bővített kiadása épen most jelent meg.

Ezen új kiadáshoz szerzőnk: Kis héber magyar szótár“-át, mely az oktatáshoz majdnem nélkülözhetlen, is kinyomtattuk és kitűnően jól **egészen vászonba köttetük**. Annak daczára az eddigi árt nem emeltük fel. Ára mint eddig csak 60 kr.

אֲרֶשֶׁת שְׁפָתַי Héber hangoztató és olvasókönyv. Irta **Schütz Manó.** 14-dik javított kiadás (Épen mostan megjelent.) Ára kötve 20 kr.

Schütz Manó: Héber fali olvasó- és példatáblák. (Eddigi ára 2 frt 80 kr.) most 2 frt.

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית Mózes első könyve, magyarra fordította **Reich Ignác.**

Eddig legjobb megjelent fordítás. Ára kötve 36 kr.

סֵפֶר תְּהִלִּים Zsoltárok, magyar fordítással **Stern Mór**-tól az izr. tanítóképző inrézet tanára Ára kötve 70 kr.

תּוֹלְדוֹת יִשְׂרָאֵל Bibliai történet, szó szerinti magyar és német fordítással Magyarosította **Zsengeri Samu,** Ára kötve 50 kr.

Biblia történet módszeres kapcsolatban, a hit- és erkölcsstan eleméivel, írta Halász (Fischer) Nándor. Ára kötve 40 kr.

Más kiadásban megjelent tankönyvek általam megszerezhetők.